

INTERNATIONALE BEWEGING
ATD VIERDE WERELD in België

Hoop

“Armoede is niet zonder geld zitten, armoede is geen hoop hebben”, getuigde de delegatie uit Oostende tijdens de inhuldiging van de nieuwe Gedenksteen voor Slachtoffers van Armoede in Dublin op 17 oktober.

In Oostende zijn lokale mensen in armoede en illegalen en vluchtelingen voor een deel op dezelfde voorzieningen aangewezen. Dit leidt tot spanningen. Het is voor de mensen die al lang in de stad wonen moeilijk om de nieuwkomers niet te zien als nog een bedreiging voor hun toch al moeizame bestaan. Toch wordt hier solidariteit getoond: “Diep in ons hart voelen we dat er iets niet klopt, ongeacht kleur of nationaliteit heeft iedereen recht op onderdak, eten en een menswaardig bestaan.”

Het gebeurt in heel Vlaanderen, in heel België, in de hele wereld. Mede door de crisis neemt de armoede hand over hand toe. Groepen mensen in armoede dreigen concurrenten te worden in de dagdagelijkse

strijd om de meest elementaire middelen van bestaan. Terwijl zij niet elkaars slachtoffer zijn, maar het slachtoffer van hebzucht en onverschilligheid van (individuele met macht in) regeringen en bedrijven.

Maar gelukkig zijn er overal in wereld ook mensen die zich niet overgeven aan het grote graaien en soms persoonlijke offers brengen en risico's nemen om de rechten van de

zwakste en meest uitgesloten medeburgers te doen respecteren. Niet zelden lopen de mensen die het onrecht zelf ervaren hebben voorop.

Noem het menselijkheid, noem het solidariteit, noem het naastenliefde, noem het plicht. Noem het hoop.

Katia Delisse-Mercelis en
Isabelle Maes
namens het nationaal team

“Een betere toekomst voor de kinderen, dat is onze hoop. Daarvoor strijden we”, zeggen de gezinnen van de Vierde Wereld keer op keer. (Foto ATD Vierde Wereld Filippijnen)

Oostendenaars bij onthulling Gedenksteen Dublin

In de Ierse hoofdstad Dublin werd op 17 oktober een nieuwe Gedenksteen voor Slachtoffers van Armoede onthuld. Vijf Oostendenaars, medewerkers van het Inloopcentrum Kwiedam (CAW) en de Vierdewerldbeweging ATD (*All Together for Dignity**), waren namens België aanwezig bij de plechtigheid. De Oostendse delegatie was onder de indruk.

De onthulling van de Gedenksteen in Dublin op 17 oktober 2008. Op zijn Iers, dus met muziek.

“Graag willen we getuigen van verrijkende momenten in Dublin. Het is onbeschrijfelijk welke kracht uitgaat van deze manier van ontmoeten, delen en doorstaan. We hadden contacten met Dubliners, delegaties uit Londen, Frankrijk, Schotland en verschillende plaatselijke sociale organisaties... Een waardig hoogtepunt was de plechtigheid bij de nieuwe herdenkingssteen, ter hoogte van het wereldberoemd monument van de ‘famine’ (hongersnood)”, aldus delegatielid Kristien. Marie-Paule droeg namens de delegatie een getuigenis voor over de situatie van mensen in armoede in Oostende. Hier zijn lokale mensen in armoede en illegalen en vluchtelingen voor een deel op dezelfde voorzieningen aangewezen. Dit leidt

tot spanningen. Hoe kunnen we hier mee omgaan? Marie Paule besloot met: “En onthoud: Armoede is niet zonder geld zitten, armoede is geen hoop meer hebben...” De geluidsopname van deze getuigenis is te beluisteren op www.atd-vierdewerld.be.

De inhuldiging van de gedenksteen was ook de bezegeling van een jarenlange samenwerking tussen verschillende organisaties in Dublin die zich verzetten tegen armoede.

Kentering

“De boodschap van de steen is dat slechts oprechte solidariteit en herstel in waardigheid een kentering kunnen teweeg brengen in de vele schrijnende situaties waarin mensen in armoede overal ter wereld zich bevinden. De onthulling van de steen in Dublin staat gegrift in ons hart en geheugen”, aldus de Oostendse delegatie.

*) ‘ATD’ of ‘Aide à Toute Détresse’ (hulp in alle nood) was de eerste naam van de Beweging. Tegenwoordig in het Engels ingevuld als ‘*All Together for Dignity*’ (allemaal samen voor waardigheid).

Om de verbondenheid te onderstrepen en om te tonen dat armoede een internationaal probleem is, had de delegatie uit Oostende bij de nieuwe Gedenksteen in Dublin een doek bij waarop de Gedenksteen in Brussel te zien is.

Waardige manifestatie voor slachtoffers armoede bij Europarlement op 17 oktober

Getuigenissen van mensen die armoede uit eigen ervaring kennen stonden op vrijdagavond 17 oktober centraal in een ingetogen en waardige manifestatie rond de Gedenksteen voor Slachtoffers van Armoede bij het Europees Parlement in Brussel.

Marie-Paule uit Oostende las enkele uren voordien een getuigenis voor in Dublin waar een nieuwe gedenksteen onthuld werd (zie vorige pagina). Foto's en een geluidsopname vanuit Dublin waren te zien en te horen tijdens de herdenking in Brussel.

Vierde gedenksteen in België

Ook in Namen werd op 17 oktober een Gedenksteen voor Slachtoffers van Armoede onthuld. Na Gent, La Louvière, en Brussel is dit de vierde gedenksteen in België. De tekst, die in verschillende talen op alle stenen centraal staat, luidt: 'Waar mensen gedoemd zijn in armoede te leven, worden de rechten van de mens geschonden. Zich verenigen om deze rechten te doen eerbiedigen is een heilige plicht.' Aldus Joseph Wresinski, stichter van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld.

Woordvoerders van Amnesty International en de Liga van de Mensenrechten onderstreep-ten nog eens vanuit hun eigen invalshoek dat het van groot belang is dat alle mensenrechten voor iedereen werkelijk toegankelijk worden. Zij waren speciaal uitgenodigd in verband met het thema van dit jaar:

De manifestatie bij de Gedenksteen in Brussel.

Armoede en Mensenrechten, omdat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op 10 december 60 jaar bestaat.

Ronde Tafel Marseille

Ook de getuigenis van Alison over haar ervaringen in het Verenigd Koninkrijk vond aandachtig gehoor. Twee Luikse militanten getuigden over hun deelname namens België aan de Volksuniversiteit tijdens de Europese Ronde Tafel over armoede en sociale uitsluiting in Marseille: "Vanuit onze eigen levenservaring hadden wij het over in- en uitsluiting. Voor ons is er uitsluiting als wij willen deelnemen en als men ons dan zegt: Neen ! Om ingesloten te worden volstaat het niet dat je door de samenleving wordt uitgenodigd: je moet ook nog erkend en gerespecteerd

worden. Omdat wij uit verschillende landen komen, beseffen wij dat grote armoede geen grenzen kent."

Animaties

Teams van het Huis van de Kennis, het culturele project van ATD Vierde Wereld in Brussel, gingen overdag verschillende wijken in om met de mensen daar een creatieve dialoog aan te gaan over de Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede. Met de gemaakte kunstwerken en vergezeld van mensen uit de wijken arriveerden zij bij de Gedenksteen.

De stand van ATD Vierde Wereld op de nationale manifestatie, 's morgens op het Sint-Katelijneplein in het centrum van Brussel.

Amnesty over armoede

Menselijke waardigheid centraal

“De beslissing om rond armoede te werken, werd een vijftal jaren geleden genomen als het sluitstuk van een jarenlange evolutie binnen Amnesty International. Waar Amnesty ontstaan is als organisatie voor gewetensgevangenen, werd het actieterrein gedurende de jaren gestaag uitgebreid. We gingen werken rond de doodstraf, oneerlijke processen, vrouwenrechten, discriminatie, enzo voort. Wel bleef er steeds een sterke gerichtheid op burgerlijke en politieke rechten. Daar komt met de nieuwe campagne over armoede een einde aan: Amnesty zal zich voortaan toelagen op alle mensenrechten, met inbegrip van de economische, sociale en culturele rechten. Via de weg van de mensenrechten willen we kwesties van wereldbelang, zoals de armoedeproblematiek aanpakken.”

Dat vertelt juriste Eva Berghmans, als beleidsmedewerker verbonden aan Amnesty International Vlaanderen, te vinden aan de Kerkstraat in Antwerpen.

Het mag dan voor de Beweging ATD Vierde Wereld heel normaal zijn om armoede en mensenrechten met elkaar in verband te brengen, voor heel veel mensen is dit absoluut niet zo vanzelfsprekend, meent Eva Berghmans: “Ik denk dat uit een enquête hier op straat zou blijken dat het grootste deel van de mensen dit verband niet legt.” Omdat het voor Amnesty een

nieuw traject was, is met velen lang nagedacht en gesproken over uitgangspunten, op internationaal vlak onder andere ook met vertegenwoordigers van ATD Vierde Wereld. “De wereldwijde campagne zal er een zijn voor menselijke waardigheid”, licht Eva Berghmans toe.

Armen als sleutelpersoon

De actieve deelname van mensen in armoede, het toegankelijk maken van rechten voor iedereen en het ter verantwoording roepen van de veroorzakers van armoede: dat zullen de drie hoofddoelen van de campagne zijn. “Armen moeten gerespecteerd en in staat gesteld worden om zelf als sleutelpersoon op te treden in hun strijd voor een waardig leven.” Dat is een uitgangspunt van de campagne. “In België zullen we het contact met mensen in armoede leggen via bestaande organisaties die al met hen werken, zoals de Verenigingen waar Armen het Woord Nemen”, zegt Eva Berghmans.

Juridisch afdwingbaar

Terug naar de uitgangspunten: “Mensen die in armoede leven, zijn het slachtoffer van mensenrechtenschendingen. Ze hebben het recht om daders ter verantwoording te roepen. Alle mensenrechten, met inbegrip van economische, sociale en culturele rechten, moeten juridisch

Eva Berghmans: “Ik denk dat uit een enquête zou blijken dat het grootste deel van de mensen geen verband legt tussen armoede en mensenrechten.”

afdwingbaar zijn. Alle verantwoordelijken, zowel bedrijven, de overheid, als de Wereldbank, moeten door het recht aansprakelijk worden gesteld voor de impact van hun activiteiten op de eerbiediging van de mensenrechten.”

“Voor Amnesty - en vooral ook voor de slachtoffers - is het ter verantwoording roepen van daders, schuldigen altijd al ontzettend belangrijk geweest”, zegt Eva Berghmans. “Ook in deze campagne zullen we streven naar het daadwerkelijk koppelen van individuele slachtoffers aan daders die aansprakelijk worden gesteld. Zoals corrupte individuen die mensen hun huis uitdrijven, om maar één voorbeeld te noemen.”

Gezondheidszorg en huisvesting

Hoewel deze campagne nog volop in de maak is, staat nu al vast dat het recht op gezondheidszorg en het recht op huisvesting veel aandacht zullen krijgen. Het recht op huisvesting zal onder meer in verband worden gebracht met de enorme toename van het aantal mensen dat in erbarmelijke omstandigheden in sloppenwijken bij grote steden woont.

De aandacht voor het recht op gezondheidszorg zal voor een deel worden toegespitst op de hoge moedersterfte in nogal wat landen in Azië en Sub-Sahara Afrika. "Ziekte is zowel een oorzaak als een gevolg van armoede en is vaak het resultaat van mensenrechtenschendingen", melden de uitgangspunten.

Miskenning

In de uitgangspunten lezen we ook: "Internationale mensenrechtenbewegingen hebben al te lang het stilzwijgen bewaard en zijn passief gebleven tegenover de miskenning van hun menselijke waardigheid die miljoenen armen ondergaan."

"Bij het lanceren van deze campagne erkennen we onze verantwoordelijkheden: ten opzichte van de armen door hun opvattingen en ervaringen accuraat te weerspiegelen en hun recht op vrije meningsuiting te respecteren. (...) Daarom werken we graag met, en niet alleen voor, diegenen die rechtstreeks getroffen worden door mensenrechtenschendingen om de campagne te ontwerpen, te realiseren en te evalueren."

Bemoedigend

Eva Berghmans is ervan overtuigd dat nog heel wat mensen moeite willen doen om zich in te zetten voor een wereld waarin de mensenrechten meer worden gerespecteerd. "Nog steeds komen hier veel mensen uit alle lagen van de bevolking binnen die willen weten wat wij precies doen en hoe zij daarin een rol kunnen spelen. Daar zijn ook steeds meer migranten bij en dat vind ik een goede en bemoedigende ontwikkeling. En ik geloof echt dat we een verschil kunnen maken. Anders zou ik hier niet kunnen werken."

De uitgangspunten van de campagne beginnen met een citaat van Nelson Mandela :

"Net zoals slavernij en apartheid is armoede niet natuurlijk. Ze wordt veroorzaakt door mensen en ze kan voorkomen en uitgeroeid worden door menselijke actie. En armoede aanpakken is geen gebaar van liefdadigheid. Het is een daad van rechtvaardigheid. Het is de bescherming van een fundamenteel mensenrecht, het recht op waardigheid en een behoorlijk leven."

Tekst: Jos Delisse

Evenals ATD Vierde Wereld nam Amnesty International op 17 Oktober - Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede - deel aan de nationale manifestatie op het Sint-Kathelijneplein in Brussel.

Op de website van Amnesty International Vlaanderen is het gehele document te vinden met de uitgangspunten van de globale campagne voor menselijke waardigheid: www.aivl.be.

‘Ik heb zin om mijn familie terug te zien’

‘s Avonds en ‘s nachts komen de straatkinderen van Ouagadougou samen. Volontairs van ATD Vierde Wereld zoeken hen op en onder het licht van de straatlantaarns halen ze hun boeken tevoorschijn. Verhalen en prenten roepen nieuwsgierigheid op, gesprek, uitwisseling, vertrouwen. En na verloop van tijd gaan sommige kinderen ook mee naar het ‘Erf van honderd beroepen’. Dat is een project van ATD waar kunstenaars en ambachtslui hun kennis en passie doorgeven in tal van ateliers. Belangrijk is dat kinderen en jongeren op deze manier een tijdlang afstand kunnen nemen van het straatleven. Ze kunnen ontdekken waar ze goed in zijn, wat ze graag doen en uitzoeken welke andere wegen misschien toch voor hen open liggen.

Na enkele weken atelier beginnen de Peul-kinderen ons uit te leggen waar hun families wonen zodat Harold en Elie hen kunnen bezoeken. Het idee windt hen op, de een na de ander wordt er door aangestoken, als door een virus. Ze zijn ook fier. ‘Als je in het dorp aankomt, draai dan bij de baobab naar links.’ Baobabs veranderen niet van plaats, dat is geweten, zelfs niet in de drie of vier jaar die de meeste van deze kinderen ver van huis doorbrachten. Of: ‘Op de markt spreek je de verkoper van onderdelen aan,

hij zal je mijn grote broer tonen die jullie naar mijn oom zal leiden, en die zal jullie vergezellen naar mijn papa.’ En ja, zo moet het gaan, dat weten we nu. De verkoper zal weten wat te zeggen aan de grote broer die de juiste woorden zal vinden om met de oom te spreken die op zijn beurt zal weten hoe hij de vader moet gerust stellen. Zelfs de kinderen die zich de weg naar huis niet goed meer herinnerden kregen hoop.

‘Maak je niet ongerust’, zeiden Elie en Harold, ‘eenmaal in het dorp vragen we naar je vader’.

Toch was de familiale haard terugvinden niet de grootste uitdaging. Terug met de familie contact opnemen veroorzaakte bij de kinderen grote emoties.

Op een dag zei Korka: ‘Ik heb zin om mijn familie terug te zien, om nieuws van hen te krijgen, maar alsjeblief, zeg hen nooit dat ik bedel.’ Zoals vele andere kinderen herinnerde Amidou ons hieraan: ‘Vergeet niet hen de foto’s te tonen van waar ik werk.’

Sidiki zei vaak: ‘Ik wil nieuws van mijn familie’, en de tranen stonden hem telkens in de ogen.’

En Boukaré... Op zijn zeventiende had hij negen jaar

Kunstenaars en ambachtslui geven hun kennis en passie door aan straatkinderen.

achter de rug zonder enig contact met zijn familie.

(uit: Karen Stornelli. ‘Abdou’, Editions Quart Monde, 2008)

Dat kinderen de straat en de stad achter zich laten en teruggaan naar hun familie gebeurt soms. Maar het ligt nooit voor de hand. Toch zijn die hernieuwde contacten waardevol. Zelfs als een kind niet in het gezin woont is het heel belangrijk dat er banden zijn met de familie en de gemeenschap.

Sinds enkele jaren is er ook een ploeg volontairs van ATD aanwezig op het platteland, op 130 km van Ouagadougou. Ze zoeken uit hoe ze allerlei economische, sociale en culturele initiatieven kunnen ondersteunen die het mogelijk maken dat kinderen en jongeren in hun dorp kunnen blijven.

M.-T. Poppe

Geld als middel

Als je artikel 25 herleest van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens dan bekruip je het gevoel dat er niet veel overblijft van dit groots project. Competitiviteit en winstmarges, daar komt het op aan.

Geloofwaardig weerwerk ?

De financiële en economische crisis beheerst al wekenlang het nieuws. Vergeten we niet in welke crisis mensen in grote armoede zich, om te overleven, elke dag, op het einde van elke maand bevinden? De prijzen van de basisproducten blijven stijgen. Op verschillende plaatsen in de wereld waren er onlangs weer hongeropstanden. De kloof tussen rijk en arm neemt overal in de wereld toe. Hoe kan je als persoon en als groep geloofwaardig weerwerk bieden?

Een eenvoudige levensstijl

In 2004 schreven leden van ATD Vierde Wereld uit vijf werelddelen in de eindtekst over de grondslagen van onze beweging : "Vandaag is de macht van het geld een bedreiging voor onze samenleving. De uitdaging is om de waarde van de persoon te bevestigen zodat elke mens en onze samenlevingen in vrede kunnen leven." Iedere vereniging heeft natuurlijk geld nodig. De beweging ATD Vierde Wereld heeft er van bij haar oorsprong duidelijk voor gekozen om het geld dat haar ter beschikking wordt

gesteld met voorzichtigheid en zorg te beheren en te besteden. Niet als doel maar als middel.

Permanente werkers van ATD Vierde Wereld leven eenvoudig. Hun inzet is meteen ook een keuze om met een bescheiden inkomen rond te komen. Een permanent werker die zich op straat met kinderen inzet heeft hetzelfde inkomen als onze internationaal eindverantwoordelijke. Ze kiezen voor een vergoeding waarbij dienstjaren, diploma's en verantwoordelijkheden niet mee worden geteld. Deze gelijkheid geeft hen ook de kans om –zonder hiermee anderen de les te willen lezen- te tonen dat een samenleving die steunt op de gelijkwaardigheid van mensen mogelijk is. Dat een wereld "rijk van al zijn mensen" een samenleving van vrede is voor iedereen.

Ook in de landen van het zuiden, waar ATD actief is, wordt de keuze voor een eenvoudige levensstijl door de permanente werkers doorgetrokken. Terwijl ontwikkelingswerkers daar in vergelijking met de levensstandaard meestal veel meer verdie-

Permanente werkers van ATD Vierde Wereld beslissen vierjaarlijks in een internationale ontmoeting opnieuw over hun gezamenlijke keuzes.

nen, kiezen volontairs van ATD voor een inkomen dat aangepast is aan de lokale koopkracht. Ook leden, vrienden en sympathisanten kiezen er van hun kant voor om maandelijks een deel van hun loon af te staan: de 2,50 euro van de één is, naar inspanning en reële solidariteit, de 100 euro van de ander waard.

Herman Van Breen

1. In "Budget & Recht" van november-december 2008 verscheen een artikel over hoe organisaties (waaronder ATD Vierde Wereld in België) het geld van giften besteden. In Frankrijk werd ATD vorig jaar door het Rekenhof aangeduid als 'exemplarisch' in haar manier van geld inzamelen, het beheer en gebruik van de giften.

Artikel 25 Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten(...)

KALENDER

FEESTELIJKE VOLKSUNIVERSITEIT

Zaterdagmiddag 20 december 2008 in Brussel (Sint-Pieters-Woluwe)

Gezinnen van overal in België worden verwelkomd. Belangstellenden, helpende handen en creatieve talenten kunnen zich aanmelden op het secretariaat.

VOLKSUNIVERSITEIT VAN DE VIERDE WERELD

Plaats van dialoog met mensen met armoede-ervaring. Op uitnodiging.

Dinsdagen 27 januari en 24 maart 2009 aan de universiteit van Antwerpen.

Dinsdag 24 februari in het Vierde Wereldhuis te Brussel.

KENNISVOORMIDDAGEN

Voor actieve leden, medestanders, militanten en volontairs. Samen, met een gastspreker, verdiepen we een actueel thema.

Op de zaterdagen 7 februari en 16 mei 2009.

KLUS- en INFORMATIEDAG (lenteschoonmaak) voor alle geïnteresseerden.

Op zaterdag 7 maart te Brussel, van 10u tot 15u.

MEDESTANDERSHELTER

Elke eerste donderdag van de maand van 17u tot 20u. Onze deuren en telefoonlijnen staan open.

Ons Jaaroverzicht 2007 geeft in tekst en beeld korte en duidelijke informatie over waar we voor stonden.

JAAROVERZICHT 2007

10 Teksten, 10 foto's en een stukje financiële info: daarmee proberen we te tonen waar ATD Vierde Wereld in 2007 voor stond.

U kan het Jaaroverzicht 2007 bestellen via ons Vlaams secretariaat in Brussel: tel. 02 6479225 of atd-vw.belgie@skynet.be. Een bijdrage in de porto- en drukkosten stellen we op prijs, maar is niet noodzakelijk. Bijdragen kunnen overgeschreven worden aan ATD Vierde Wereld België vzw op rekeningnr. 000-0745336-85 met vermelding "Bijdrage kosten Jaaroverzicht".

Het boekje is ook als downloadbaar bestand (PDF) te vinden op onze website: www.atd-vierdewereld.be, in de rubriek publicaties.

VIERDEWERELDBLAD

Uitgave van de
Beweging ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Tel. (02)647 92 25.
Fax (02)640 73 84.
atd-vw.belgie@skynet.be
www.atd-vierdewereld.be

Verantwoordelijk uitgever:
Régis De Muylder

Lid van de Internationale Beweging
ATD Vierde Wereld
www.atd-quartmonde.org
www.atd-fourthworld.org

Voor giften en lidmaatschap kunt u storten op rek.nr.: 000-0745336-85. Giften van 30 euro of meer per jaar zijn aftrekbaar van de belastingen. Een fiscaal attest wordt in februari afgeleverd. Op www.atd-vierdewereld.be vindt u meer informatie over hoe u ons (financieel) kunt steunen.

Door lid te worden van de Beweging ATD Vierde Wereld onderschrijft u de basisopaties van onze Beweging en betekent u een steun in onze strijd om een einde te maken aan armoede.

De Internationale Beweging ATD Vierde Wereld is een niet-gouvernementele organisatie (NGO) voor armoedebestrijding. Ze is niet gebonden aan een geloofsovertuiging of levensbeschouwing. Het belangrijkste doel is: de armoede bestrijden met de armsten zelf en vanuit hun ervaringen en kennis. De acties zijn gericht op de eerbiediging van ieders waardigheid en mensenrechten: een duurzame basis voor de uitroeiing van grote armoede.

Voor de volledige tekst:
www.atd-vierdewereld.be.